

január 17.

Amere (Nagy
sedében levő
től megkivá-
Az álls avon-
s szerint. Pá-
ndék.

móksége
Torontal)

írű
ol teát

erzog

nk?

136

190

192

54

54

72

87

25

30

108

192

48

20

50

45

50

60

80

150

14

14

18

20

14

20

18

10

15

8

15

15

25

tes be-
littjuk.

ztálya

ba
luj, Malom-
sírnak való
Rador 2422

UIL
ARUGYAR

Petőfi-u. 8

disztárgya-
lói (törme-
Ugyazott

No 2398

da

ck

No 2.

a, flanel,
ára.

ck

No 2.

a, flanel,
ára.

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop. (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — — 553

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában
Egész évre — — 850
Félévre — — 460
Negyedévre — — 240
Egy hónapra — — 85
Egy szám ára páyau-
varon és vidéken is 4 lei
Bukaresben — 5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 150

1925 január 19 Hétfő

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 14. szám

5635. Tévét 23

Herriot de Rivera ellen

A diktatura gyávaságát mi sem jellemzi jobban, mint az, hogy legjobban a szó és eszme igazságától fél. Az a Primo de Rivera, aki Marokkóban szegyenletes visszavonulásra volt kénytelen rendelni csapatait, most offenzívát kezdett Blasco Ibanez, Spanyolország legnagyobb írója ellen, aki a terror elől Franciaországba menekült. Nemrégiben részletesen foglalkoztunk azokkal a vádakkal, melyeket Blasco Ibanez Primo de Rivera és a spanyol kormány ellen felsorakoztatott. Ezekből a vádakból szörnyű képét konstruálhatta meg mindenki magának a terror és korrupció „áldásaitól”.

Herriot gesztusa, mellyel de Rivera jámbor óhaját visszautasította, imponáló és fölényes. De Rivera ur nem fogja élvezhetni Blasco Ibanez kiszolgáltatását. A szellem börtönöreiből és inkvizitorainak ezuttal nem adatik meg az az öröm, hogy az erőszak eszközeivel némsítsák el a lelkiismeret szavát. Mert Blasco Ibanez szava a lelkiismeret szava. Nem forradalmár ő, csupán jó hazafi, aki abban a meggyőződésben él, hogy vér, bitó és cenzúra nem tartoznak a haza és népe legfőbb áldásai közé.

Franciaország, a szellemi szabadság hazája csak ősi tradícióihoz maradt hű, amikor Ibanez kiszolgáltatást visszautasította. Bizonyos, hogy még Poincaré sem cselekedett volna másképpen, mert hiszen Franciaországban még a konzervatív szellem is regárdal viseltetik a szellemi megnyilvánulásokkal szemben. És éppen ez Franciaország erőssége, ez demokráciája virulenciájának biztosítéka. Sőt ennél is több: nyugalmának, forradalmi meglepetésektől való biztosítottóságának kritériuma. Régi és bevált elv az, hogy a társadalmi feszültségeknek legjobb levezetője a szellemi élet szabadsága. A túlfűtött gőzkazánon ez a biztosító szelep.

A diktatura és a diktátorok azonban nemcsak kegyetlenek, hanem korlátoltak is. Örök struccpolitikájuk nem engedi meg nekik, hogy számoljanak a következményekkel. Ha a Blasco Ibanezek, az Unamunók otthon, hazájukban sértetlenül kritizálhatnának, talán azóta a diktatura más szilárd bázist teremtett volna magának. Külső eszközeiben, durvaságában enyhült volna, de a kritikának tett engedmények árán már talán konzerválódott volna. Így azonban az elégedetlenség földalatti morajlásokká változott s talán már kigyult valahol az a láng, mely a visszafojtott indulatok puskaporát majd szörnyű robbanássá változtatja.

Persze, azt sem látják Riveráék, hogy a Blasco Ibanezek ellen indított offenzívájukkal csak a diktatura ellen hadakozó vezérek jelentőségét növelik és egyre nagyobbá dagasztják az európai közvéleményben azt a táborot, mely ellenségesen fog össze ellenük.

Ezt bizonyítja a francia radikálisok állásfoglalása is, akik a francia kamarában éles hangon támadnak Rivera ellen és szinte glóriával koszorúzzák meg az üldözött Blasco Ibanez homlokát.

Ha a diktátorok gondolkozni tudnának, ha Rivera urnak egyetlen egészséges gondolata is akadna, úgy számolna a hangulattal, mely ellene kialakul. De a diktátorok nemcsak a mások, hanem a saját nem létező gondolataknak is ellenségeik. k a sors és végzet emberei, akik mást, mint akarni — nem tudnak, de ezt az egyet úgy tudják, mint senki más.

A Blasco Ibanezek gondolatai pedig folyondárként egyre erőteljesebben fonják át az idők fáját, melyen végül is a szabadság gyümölcse érik meg. Ez az eljövendő szabadság pedig végleg meg fogja ásni a sírját a rémuralomra támaszkodó diktatúrának, amely a gyávaságából adódó következetlenségével halomszámra követi el a bűnöket.

A parasztpárt nem helyesli a koalíciót

A koalíció nem veheti fel eredményesen a harcot a liberális párt ellen

(Cluj-Kolozsvár, január 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Societatea de Maine” folyóirat kolozsvári konferenciái igen nagy port vertek fel a többségi és kisebbségi sajtóban. Tagadhatatlan, hogy ennek a nagy sikernek legfőbb oka az volt, hogy konferenciák kihangsúlyozott célja egy antiliberalis blokk alakítása volt. Akadtak, akik egészen komolyan vették ezt a kísérletet, viszont voltak olyan lapok is, amelyek apró időtöltésnek és társasjátékoknak nézték ezeket a konferenciákat.

Tagadhatatlan azonban, hogy a konferenciáknak legalább az az eredménye lett, hogy a belpolitikai körökben újból szőnyegre kerültek a különböző fúziós és koalíciós törekvések. Ezekről az újonnan forgalomba került törekvésekről igen érdekesen nyilatkozik az „Adeverul” mai számában a parasztpárt egyik vezetője, Madgearu, aki többek között ezeket mondja:

— A kolozsvári konferenciák kapcsán az ellenzéki körökben az eddigi fúziós tervek helyett egyre gyakrabban merül fel az ellenzéki pártok koalícióját kívánó javaslat. Azok, akik ezt a koalíciót az úgynevezett antiliberalis blokk jegyében akarják létrehozni, azzal indokolják javaslatukat, hogy a közvélemény szívesebben látná a nemzeti és parasztpárt fúziója helyett több ellenzéki párt koalícióját, különben is a mai politikai helyzet mellett egyáltalán

ban nem valószínű, hogy az esetlegesen fuzionált nemzeti és parasztpárt kormányalakításra kapna megbízást.

— Vannak politikusok, akik a Jorga—Argetoianu-féle néppárt kereteinek épségbentartásán belül kívánják a fúziót, mások az Averescu—Goga-féle néppártot hozzák javaslatba. Nem akarok ezeknek a javaslatoknak kritikájába bocsátkozni, nem kutatom az okokat, amelyek a kulisszák mögött állanak, csupán azt akarom leszögezni, hogy bár igen tetszetősen hangzik az összes ellenzéki erőknél a liberális párt elleni összefogása, mégsem bízom egy ilyen koalíció erejében, hiszen egynemely ellenzéki párt vezetőinek lappangó liberalofil érzelmi eléggé közismeretek.

— Eppen ez a rejtett liberalofilizmus az, ami a nemzeti és parasztpárt fúzióját mindezülig megakadályozta. A nemzeti pártnak ugyanis van egy néhány korifeusa, akik titkos szerelmet táplálnak a kormánnyal szemben. Érthető, hogy ezek a politikusok minden igyekezetükkel elszabotálták a nemzeti és parasztpárt közötti fúzió megalkotását, amely egyszersmind a liberális uralom végét is jelentette volna.

— A mai politikai krízisből — fejezte be szavait Madgearu — én csak egyetlenegy kiutat látok. Az egyetlen megoldás a nemzeti és parasztpárt fúziója — liberalofilek nélkül. Aki mást mond, az megcsalja önmagát és a többieket is.

A svábok hivatalos szervezete nem csatlakozott a liberális párthoz

Lepadatu miniszter óriási jelentőségűnek mondja a sváb néppárt csatlakozását. A svábok hivatalos lapja szerint sváb néppárt nincs is

(Bucuresti-Bukarest, január 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Két nappal ezelőtt kormánykörökben óriási győzelemnek könyvelték el azt a hírt, hogy a bánági sváb néppárt bejelentette a liberális párthoz való csatlakozását. A csatlakozás, amelynek első híre a kisebbségi közvéleményben meglehetősen vegyes érzelmeket keltett, sokat szerepelt a román lapok hasábjain is. A kormány lapjai természetesen nem győzték hangsúlyozni az esemény nagy jelentőségét, az ellenzéki lapok pedig azzal támadták a liberális pártot, hogy elárulta a nemzeti érdekeket, amikor egy kisebbségi párttal lépett fúzióra.

A kormány bukaresti félhivatalos lapjának mai számában Lepadatu szépművészeti miniszter az erdélyi liberális szervezetek jövődöbeli vezetője nyilatkozik erről a kérdéstről. Természetes, hogy Lepadatu, akinek nagyrésze van a fúzió létrehozásában, nagy jelentőséget is tulajdonít a csatlakozásnak.

— A sváb néppárt határozata, — mondotta Lepadatu — hogy a liberális párthoz csatlakozik, nemcsak pártpolitikai, de az állam magasabb szempontjaiból is óriási jelentőségű. A sváb néppárt a magyar impérium alatt teljes erejével küzdött a magyarosítás ellen és ilyenformán sokszor került élesen szembe a másik sváb frakcióval, amelynek élén Blaskovics és Muth Gáspár „kossuthisták” állottak.

— 1919 augusztus 15-én a sváb néppárt Temesváron nagygyűlést tartott, amelyen proklamálták az összes svábok egyesülését. Ennek a nagyjelentőségű határozatnak utolsó fejezete az a jegyzék, amelyben most Frecot István, a párt elnöke, a liberális párthoz való csatlakozást jelenti be.

Különös jelentősége van ennek a csatlakozásnak abból a szempontból is, hogy a sváb néppártnak ez a lépése a pángermán propaganda megtagadását jelenti. A sváboknak a szászokkal való deszolidarizálása nyilvánvalóan más állásfoglalásra fogja késztetni a szászokat is.

— A sváb néppárt rezolúciója fontos tanulsággal szolgálhat a többi kisebbségeknek is, akik előbb-utóbb rá fognak ébredni arra, hogy az állam közös érdekeiért a román pártok kebelében harcolhatnak a legeredményesebben.

Eddig szól Lepadatu miniszter nyilatkozata. Az éremnek azonban van egy másik oldala is és ebből a másik szempontból nézve a csatlakozás ténye korántsem jelent olyan nagy sikert, mint azt a liberálisok hirdetik. A bánági hivatalos sváb organizáció, amelynek élén Blaskovics, Muth és Müller állanak, egyáltalában nem osztja az úgynevezett sváb néppárt véleményét. A párt hivatalos lapja, a „Schwäbische Volkspreste” megállapítja, hogy a sváb néppárt nem is létezik, mert a sváb tömegek annakidején közös pártban tömörültek a szászokkal, amely egyetlen hivatalos organizációja Erdély és Bánát németajku lakosságának. Ennek az organizációnak eszeágában sincsen a liberális párthoz csatlakozni és csakis a maga kisebbségi szervezetén belül akar küzdeni jogaiért. Azok mögött, akik a liberális párthoz csatlakoztak, nem áll tömeg és csak a maguk egyéni érdekeit képviselik.

Botrány a francia parlament ülésén

Páris, január 17. A francia parlament ülésén rendkívül heves jelenetek játszódtak le. Az elnök megvonta a szót Masson-tól, aki a nacionalista blokk tagja. Masson ennek ellenére tovább beszélt, amíg a baloldali ellenzék óriási lármát és tumultust nem csinált. Karhatalommal akarták a szónokot az emelvényről eltávolítani, de a nacionalisták körülvették az emelvényt s nem engedték a karhatalmat a szónokhoz hozzájutni. A kommunisták is közbeléptek, mire olyan hatalmas szíjaj keletkezett, hogy az elnök kénytelen volt az ülést felfüggeszteni. A szünet csak két óra múlva ülték el s csak ezután folytatták az ülést.

Látogatás a rablógyilkos csepeli csendőrtiszt szüleinél

Léderer Gusztáv ifjúsága. Mindennek az asszony az oka

(Pozsony, január 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Egy újságíró felkereste Léderer Ferenc öreg szüleit Pozsonyban. A Palisadenweg 8. számú tiszta, egyemeletes, boltives házban laknak a gyilkos szülei, az első emeleten, kis lakásban.

Léderer Gusztáv — írja az újságíró — a ruhákkal, nadrágokkal, szövetekkel telegyűmöszt helyen élte át fiatalágát. A falakon berámazott régi okiratok, a drezdai szabócéh bizonyítványa, a kilencvenes évekből származó első díj, amit az öreg Léderer egy ipari kiállításon nyert. Johan Léderer ur görnyedten, tipegő lépésekkel jön be, nagyon udvarias, nagyon őszinte, amikor fiáról beszél.

— Milyen hirtelen jött ez a dolog a Gusztival — mondotta. Tegnapelőtt még semmiről sem tudtunk, egyszerre csak azt írja az újság, szent isten, nézze csak meg, hogy Gusztiból gyilkos lett...

Az öreg ember fel sem tudja fogni, hogyan történhetett ez. Valahogy idegen ajkának ez a szó: „gyilkos”. Hiszen alig beszélt másról életében mint szövetek áráiról, a részletfizetések feltételeiről és uniformisokról. Büntényekről nagyon ritkán beszélgettek ezen a helyen.

— A Gusztival nagyon tisztességes, jóra való ember volt, — beszélt az öreg ur — a négy gimnáziumot tisztességgel elvégezte, mindig jó bizonyítványt hozott haza, jó magaviseletű volt. De aztán a kereskedelmi iskolába küldtem, gondoltam, legyen belőle könnyelő. Amikor elvégezte a kereskedelmi iskolát, beittott a háború és Gusztival bevonult. Egyéves önkéntes lett, szép fess fiú. Az orosz fronton lövést kapott, hazajött, amikor pedig itthon bekövetkezett az összeomlás, nem tetszett neki és több-magával eltűnt. Budapestre ment, hol egyszerre hallottuk, hogy főhadnagy lett.

Az öreg szabónak e szavaiban fájdalmas búszkeség vibrált. Fia csendőrfőhadnagy lett. A fia mégis vitte valamire. De aztán...

— Csak az asszony lehetett az oka, — erősítgeti az öreg ember — nem tudom másképp elképzelni. Kint a Vaskutasoknál ismerkedtek meg egy táncmulatság alkalmával. Szép nő volt, nagy, karcos, széke szépség és ezzel minden el volt intézve. Mindig is lebeszéltek a házasságról, de nem lehetett megakadályozni a dolgot. Menthetetlenül szerelmes volt. Feleségem még tavaly télen, amikor néhány napra hazajötték, azt mondotta neki: *Gusztival, neked nem asszony a feleséged, hanem kígyó.* Azonban ő nem hallott és nem látott, az asszony megbüvölte őt és teljesen kifordította a valójából. Megmérgezte a fiamat. Borzasztó gondolni is rá. Becsületes katonai szabó voltam világeletemben és soha sem hittem volna, hogy fiam ilyenre vetemedik.

Az öregnek könnyek gyűltek a szemébe, aztán az asszonyról beszélt:

— Mindig is a nagy dómát játszotta. Valószínűleg sok pénzre van szüksége és a főhadnagyi fizetés nem volt elég neki. Az asszonynak nem volt egyebe, csak igénye, Gusztivalnak pedig csak főhadnagyi csillagai. Az asszony semmit nem hozott magával, játszotta a gazdagot, mert a házasság után nem volt semmi sem a házukban. Ő az oka, hogy Gusztival egy sort nem irt haza. Második fiam, Sándor, irt egy levelet nemrégiben, amelyben közli, hogy Gusztivalnak jó sora van, nemsokára kinevezik csendőrkapitánnyá.

Az öreg ur meditációba süllyed, mélyen elgondolkozik az időkön, amikor Gusztival még fiatal volt, footballt játszott és nem ismerte asszonyát, aki ime romlásba vitte őt és szülei öreg korára a szomorúság kódét borította.

A pozsonyi rendőrség büntügyi osztálya a budapesti rendőrség megkeresésére nyomozást folytat Léderer Gusztáv rablógyilkosságának pozsonyi vonatkozásai ügyében. Beszerezték Léderer Gusztávné és férje több fényképét, az egyik fénykép Léderernét kávéházi felirónői korából ábrázolja. Későbbi képe abból az időből való, amikor főhadnagyné lett. Néhány régi

levelét is megtalálták. A levelet egy bécsi ügyvéd írta Lédererné jövődöbeli apósának, melyben jelzi, hogy a hatszáznegyven ezer korona örökség igen jól áll. Ez 1918-ban volt, amikor ugyanis a koronának majdnem békeértéke volt.

Bratianu Vintila Londonban tárgyal külföldi kölcsönről

Titulescu szerint nincs sok remény kölcsőre. Új szövetségközi pénzügyi konferenciát hívnak össze

Bucuresti-Bukarest, január 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bratianu Vintila pénzügyminiszter ma Párisból Londonba utazott, ahol öt napig fog tartózkodni.

A pénzügyminiszter tegnap a párisi román követségen értekezletet tartott Diamandival, Oromolou bankkormányzóval és Titulescu londoni követével. Az „Adeverul” szerint Titulescu nem sok reménnyel bíztat egy londoni kölcsönt illetően.

Bratianu Vintila ma délután tanácskozott Kellogg-al, az Egyesült-Államok új külügyi államtitkárával. A tanácskozáson megjelent a Baldwin-ház párisi képviselője is.

A „Lupta” szerint a kormánynak a népszövetséghez intézett memorandumát, amelyről a Rador-néhány nappal ezelőtt már részleteket közölt, —

A Magyar Párt elnöke visszautasítja Tatarescu vádjait

Kommunista vagy szociáldemokrata Csetri János?

(Cluj-Kolozsvár, jan. 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tatarescu miniszternek a Magyar Párt jelenlegi vezetősége ellen elhangzott vádjaira a párt elnöksége ma nyilatkozatban felel, amelyből az alábbi részleteket közöljük:

„Tatarescu kisebbségi miniszter ur f. hó 8-ikán az általa meghívott újságírók előtt a Magyar Párt jelenlegi vezetőségét hevesen megtámadta, sőt államellenes magatartással is megtámadta.

Határozottan ellentmondok a Miniszter ur azon állításának, hogy a jelenlegi pártvezetőség az egyetértés, közeledés és kölcsönös megértés ellen dolgozik. A Párt programja ismeretes s az semmi irányban nem kifogásolható. A jelenlegi vezetőség ezt a programot magáévá tette s ahhoz tartja magát. Brassóban tartott székfoglalóban határozottan kijelentettem, hogy a megváltozott viszonyokat elismerjük s az új keretekben el akarunk helyezkedni, hogy irredentát nem ismerünk, hogy békés, lojális, munkás s hűségese alattvalók akarunk lenni, de követeljük a minket szerződésileg megillető jogokat s a gyulafehérvári nemzetgyűlésen tett ígéretet megtartását.

A Miniszter Ur ama állításának is határozottan ellentmondok, hogy a Magyar Párt minden román kormánnyal szemben támadó álláspontra helyezkedik.

A Magyar Párt minden olyan kormányt, valamint minden olyan román pártot támogatni fog, mely jogainkat tiszteletben tartja, jogos aspirációinkkal számol, mely megélhetésünk s kulturális fejlődésünk lehetőségét előmozdítja: a liberális pártnál azonban legnagyobb sajnálatunkra ezt nem találtuk.

Meglepetésszerűen hatott a Miniszter Urnak az a vádja, hogy az eddig oligarchának, arisztokratának, mágnás klikknek nevezett pártvezetőség, melyet eddig azzal vádoltak meg, hogy a magyar nép érdekeit elhanyagolja, csak osztályérdeket szolgál, irredenta irányzata reakcionárius jellegű, most egyszerre a kommunista párttal kezdet fogott s az állam ellen irányuló törekvésekben részt vett. Ezt a vádat a leghatározottabban s legnyomatékosabban visszautasítom.

Mindenekelőtt határozottan kifogásolom a Miniszter Urnak azon kifejezését, hogy a „Pártot inflagranti találták a nemzetközi kommunista gárda katonáival”, valamint azt is, hogy a Magyar Pártot „Ugron—Csetri urak pártjának” nevezzék.

Ami pedig a Csetri Jánosnak a marosvölgyi munkásság nevében történt felszólalását illeti, ezért a pártvezetőséget gáncs nem érheti, ezért a pártvezetőség mult év november közepén boldog emlékü Hajdu István tagtársunktól azt a szóbeli értesítést kapta, hogy a brassói nagygyűlésen a marosvásárhelyi szociáldemokrata munkásság egy képviselője fel kíván szólalni s a munkásságnak a magyar nemzeti ki-

—Az öreg Léderer tudakozódott a bécsi ügyvédnél, mire ez a legnagyobb csodálkozással azt válaszolta, hogy az örökségről mitsem tud. A ravasz nő a levelet maga írta Bécsből, hogy férje szülei elhitesse, hogy vagyona van.

Bratianu Vintila pénzügyminiszter Genfben további totta a népszövetség titkárságához. A „Viitorul” egyébként kormánykommunikét közöl a népszövetségi kölesön ügyében. A lap szerint kizárólag kulturális célokra szánt kölcsönről van szó, amely tehát nem lehet semmiféle idegen ellenőrzésnek alávetve. Egyébként a kölesön még csak a terv fázisában van.

A Reuter londoni jelentése szerint politikai körökben az a hír járja, hogy közelebből ismét összehívják a szövetségközi konferenciát, a szövetséges államok egymásközötti adósságának rendezésére, mert a párisi konferencia még igen sok kérdést hagyott elintézetlenül. Egyelőre meghatározott időre nem történt megállapodás az új konferenciát illetően.

Ugy volt, ottlévő alkalmatosságot tartatás leány — az a pillanatban százmillió katonai uccai s az igazgatót a rendőrség. Miután a denki elfog következtek ért a feszült aki egyenes a titkos jels egy levélnek ség emberei lépett a szál azonnal autósik autón ké egy autóra.

három au akinek kocs utvonatra fo uton elébe san követte körül volt tünhetett el csak a horr előtt megáll detektívek nélkül, szin pályaudvar kozásukra r látszólag un előcsarnokb

Rövid ide me a hordás A fiatalab tatták. Abb detektív jo

a fiataler zsebébe elő. A d arcába c

Mikor meg detektívek szándéka, i

— Sem 21 éves va

A nyom rolo fiataler igen jó csa nak a fia. Schreiber é a tagjai, ak volna. Ho mit állapito nagy titkol kolják és letartóztat talos jelent

Vasárnap konferencia lesz Kisenében a bolsevista propaganda ügyében

Bukarest, jan. 17. A bolsevista propaganda ügyének megbeszélése végett vasárnap Kisenében konferencia lesz, amelyen a kormány nevében Tatarescu vesz részt. A konferenciára meghívást kaptak az összes prefektusok és a beszarabiai hadtestparancsnoksághoz. Részt vesz még több pénzügyi kapacitás, pénzügyigazgatósági revizor, a tanfelügyelők egy része, a grancsárok és csendőri parancsnoksága, Brosteanu tábornok vezetésével. A konferencia, melynek célja a propaganda letörése, két napig fog tartani. A kormány elhatározta, hogy a Dnyeszter közelében semmiféle népgyűlést nem engedélyez. Ennek alapján betiltották a vasárnapra tervezett parasztpárti népgyűlést, melyet Tighina-ban akartak megrendezni. Ugyancsak betiltották a Cetatea-Albaban összehívott liberális kongresszust is.

A Keren Hajesszód építi fel Erec Jisraelt

Egy huszonegy éves fiatalember ketszázmillió koronás zsarolási kísérlete

Hogyan fogták el Bosel zsarolóját?

(Bécs, január 17. Az Uj Kelet tudósítójától.)

A bécsi rendőrhatalóságok teljes erejüket latba vetve dolgoznak egy zsarolási ügy tisztázásán, amely az itteni közvélemény előtt nagy feltűnést okozott. Arról az ügyről van ugyanis szó, amely Bosel Zsigmond ismert pénzügyi emberrel és többszörös milliárdossal esett meg. Bosel mintegy tizennégy nap előtt levelet kapott, amelyben felszólították,

hogy az egyik szálloda portásánál kétszázmillió koronát helyezzen letétbe, mert ellenkező esetben élete ellen merényletet fognak elkövetni.

A zsaroló levél bizonyos ismertető jel alatt kívánta Boseltől a kétszázmillió korona letételét az Aranykörte-szálloda portásánál. Boselnek először az volt a szándéka, hogy a zsaroló kívánságának eleget tesz, hogy így csalja lépre az ismeretlen tettest. Ezt a tervet a rendőrség is jónak látta és tényleg elhelyezték az Aranykörte portásánál kétszázmillió koronát, közben azonban

az egész környéket detektívek és polgári ruhás rendőrök szállották meg.

Ugy volt, hogy a szálloda igazgatója és egy otlévő alkalmazott szerepet fognak kapni a letartóztatásnál. Az alkalmazott — egy szobalány — azt a megbízást kapta, hogy abban a pillanatban, amikor valaki jelentkezik a kétszázmillió koronáért, a portásfülkéből az igazgató uccai szobájába vezető csengőn értesítse az igazgatót, aki azután az ablakon keresztül a rendőrség embereinek fog jelt adni.

Miután a haditervet így elkészítették, mindenki elfoglalta helyét. Izgalmas pillanatok következtek, azonban rövid idő múlva véget ért a feszültség, mert megérkezett egy hordár, aki egyenesen a portáshoz lépett, megmondta a titkos jelszót azzal, hogy ilyen jellege alatt egy levélnek kell ittlenni. A hordárt a rendőrség emberei hagyták utjára menni. Amint kilépett a szálloda kapuján, a levéllel a zsebében azonnal autóra szállt. Három detektív egy másik autón követte, míg a többiek szintén egy-egy autóra ültek, úgy hogy

három autó követte a titkos hordárt,

akinek kocsjára a Mariahilfer-Strasse felé vezető útvonalra fordult. Az egyik rendőrautó mellékton elébe került, míg egy másik párhuzamosan követte a hordár autóját, úgyhogy annyira körül volt véve a rendőrség autóitól, hogy nem tűnhetett el a detektívek szeme elől. Egyszer csak a hordár autója a Westbahnhof bejárata előtt megállt és a hordár kilépett belőle. A detektívek is kiugrottak autóikból és feltűnés nélkül, szinte körül fogva a hordárt, beléptek a pályaudvar előcsarnokába. Legnagyobb csodálkozásukra a hordár senkivel sem beszélt és látszólag unatkozva állott meg a nagyforgalmu előcsarnokban.

Rövid idő múlva egy fiatalember jelent meg a pályaudvaron, aki üdvözölte a hordárt és átvette tőle a borítékot.

A fiatalembert a detektívek azonnal letartóztatták. Abban a pillanatban, amikor az egyik detektív jobbkézénél megfogta,

a fiatalember balkezeivel hátsó nadrágzsebébe nyúlt és töltött revolvért rántott elő. A detektív teljes erővel a fiatalember arcába csapott, aki idejében elejtette a revolvért.

Mikor megbilincselése után a fiatalembert a detektívek megkérdezték, hogy mi volt a szándéka, így válaszolt:

— Semmi bajom nem történhet, még csak 21 éves vagyok.

A nyomozás során kiderült, hogy a zsaroló fiatalembert Schreiber Frigyesnek hívják, igen jó családból származik és egy főtanácsosnak a fia. A rendőrségnek az a feltevése, hogy Schreiber és a hordár egy bünszövetkezetnek a tagjai, akiknek a pénzt továbbítaniuk kellett volna. Hogy ebben az ügyben a rendőrség mit állapított meg, még titok. A hivatalos szervek nagy titkolózásukat a nyomozás érdekével indokolják és ebben odáig mennek, hogy még a letartóztatásról sem adott ki a rendőrség hivatalos jelentést.

Pasics vitája a zágrábi törvényszékekkel

Belgrád, január 17. Pasics miniszterelnök közölte a sajtóval, hogy véleménye szerint a zágrábi törvényszék hibásan járt el, amikor Radics ártatlanságát állapította meg, holott a bizonyítékok ezt megerősítik. Az ellenzéki lapok egyébként súlyosan támadják Pasicsot az állítólagos horvát-magyar egyezmény miatt. Ugyanis néhány nappal ezelőtt Vider belügyi államtitkár nyilatkozatot adott a lapoknak, mely szerint Radics és a magyar kormány között szerződés jött létre. A belgrádi magyar ügyvivő energikus tiltakozására most a jugoszláv kormány maga is megcáfolja ezt a hírt és kijelenti, hogy Vider nem tette a publikált nyilatkozatot. Az ellenzéki sajtó most megállapítja, hogy Radicsék ellen a legfőbb vád volt a magyarokkal kötött szerződés és ha ez szertefoszlik, akkor az egész eljárásnak nincs semmi alapja.

Megszavazták Mussolini választójogi reformját

A nápolyi egyetemet fascistaellenes tüntetések miatt bezárták

(Róma, január 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az olasz külügyi képviselőlet ma hivatalos cáfolatot adott ki az olasz belső helyzetről külföldön elterjedt riasztó hírekkel szemben. E cáfolat megállapítja, hogy Olaszország politikai és pénzügyi helyzete a legmegnyugtatóbb. A hiób híreket, e cáfolat szerint, bizonyos érdeklőkörök lanszirozzák be nem vallott politikai és gazdasági céljaik érdekében.

A kamarának legutóbbi igen izgalmas ülésén Mussolini előterjesztette választói reformjavaslatát. A tárgyalásokon résztvevő csekély számú ellenzék vezetői, Orlando és Giolitti, élesen bírálták a kormány belpolitikáját. Kijelentették, hogy az ország mai viszonyainak megváltoztatása nélkül lehetetlennek találják újabb választás kiírását. A hadirokkantak vezére az adott körülmények közt szintén a választások ellen van, de azért a kormány mel-

lett szavaz. A vita befejezésével határozati javaslatot fogadtak el, amely 307 szavazattal 33 ellen helyesli a kormány választójogi reformját és teljes bizalmát fejezi ki Mussolini kormánytevékenységével szemben.

Nápolyból jelentik, hogy a népes nápolyi egyetemet, az azon előfordult komoly politikai összefüzetekért és fascistaellenes tüntetésekért bezárták.

A Stefani-ügynökség jelentése szerint az olasz kamarában lezajlott szavazás arra mutat, hogy Mussolini a kormány, a parlament és az ország bizalmát élvezi. A kormány akkor is fényesen győzött volna, ha a 113 főnyi ellenzék is résztvevett volna az ülésen. A kormány összesen 307 szavazatot kapott. Politikai körök remélik, hogy a tegnapi állásfoglalás megerősíti a kormány helyzetét és megérteti az ellenzékkel, hogy Mussolinit nem lehet megbuktatni.

Változás Szokolov Kolozsvári látogatásának programjában

Egy-két nappal később érkezik. Szokolov

(Cluj-Kolozsvár, január 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Románia egész zsidóságának ma a legünnepibb eseménye Nachum Szokolov látogatása. Kéthetes bukaresti tartózkodás után Szokolov most az ország nagyobb városait látogatja meg. Az elmúlt héten Galac és Jasi látta vendégül a nagy zsidó vezért, ezen a héten pedig Csernovitz zsidósága ünnepelte szokatlan melegséggel Szokolovot. A Deutsches Haus hatalmas terme szűknek bizonyult az ezrekre tömeg befogadására, úgy hogy Szokolovnak másnap is beszédet kellett tartania ugyanott. A fogadtatásban mindenütt a városi és tartományi hatóságok is részt vettek. A hét végén Szokolov Kisenevbe utazott, ahonnan az eredeti terv szerint egyenesen Erdélybe kellett volna jönnie. Szokolov azonban a mai nap folyamán távirati értesítést kapott Bukarestből, hogy Kisenevből a fővárosba térjen vissza, ahol rendkívül fontos és halaszthatatlan politikai és diplomáciai tárgyalásokat kell folytatnia. E közbejött akadály miatt Szokolovnak január 20-ára tervezett kolozsvári fogadtatása egy-két napi halasztást szenved, de valószínű, hogy a nagyváradi és temesvári program az eredeti tervek szerint lesz lefolytatható. Szokolov Kolozsvárra érkezésének pontos idejét Bukarestbe érkezése után fogja megállapítani. Lehetséges, hogy e programváltozás miatt a szerdára hirdetett miting csütörtökre marad. Az Uj Kelet legközelebbi száma már közölni fogja Szokolov erdélyi látogatásának végső programját.

Az „Adeverul“ egyik legutóbbi számában beszélgetést közöl Branisteanu, a lap egyik szerkesztője és Nachum Szokolov között. A beszélgetés egy része a zsidók állampolgárságáról folyt le, amelyről Szokolov a következőket mondotta:

— Hogy vajon zsidó ember lehet-e cionista és egyidejűleg jó román, francia, vagy angol polgár, ez olyan probléma, amit csak antiszemita vethetnek fel, akik a zsidók hazafiságát erőnek erejével kétségessé akarják tenni. Vagy pedig olyan zsidók, akik kifogást keresnek, hogy becsületbeli kötelezettségük alól kibujhassanak, olyan kötelezettség alól, amelyhez a zsidóságnak egész presztizse van lekötv. A valóság az, hogy jogilag ez a probléma fenn sem áll, mert minden zsidó, aki Palesztinába megy, elnyerheti az ottani állampolgárságot és ezzel elveszíti a régit. Azok a zsidók azonban,

nyilatkozata az állampolgárság kérdéséről

akik országaikban maradnak, a cionizmussal egy szép, nemes és becsületes ügyet támogatnak. Vagy még többet. Minden zsidó, aki a cionizmust támogatja, könnyít a zsidó problémán és elősegíti annak megoldását. A kettős nemzetiség egyébként már érzelmi szempontból sem aktuális. Olyan országokban lépett fel, amelyek a cionista ideálnak realizálását a Balfour-nyilatkozat megtétele után megkönynyították.

— Amikor Párisban azok a tárgyalások folytak, amelyek mehozhták ezt az eredményt, a francia kormány Ribot alatt a cionista megoldással szemben ellenséges álláspontot tanúsított. A francia kormánnyal folytatott tárgyalásaim alkalmával megállapíthattam ez ellen szenv okát. A kormány tartott a francia zsidóknak egy olyan lelki elváltozásától, amely elidegeníthetné a francia zsidót a gall kultúrától. Azonfelül aggodtak amiatt is, hogy a zsidó nemzeti otthon létrejöttével kivándorlási folyamat indul meg az országból. Ribot azt a kifogást emelte, hogy a zsidók sokkal jobb fiai Franciaországnak, semhogy hozzájárulhatnának olyan megoldáshoz, amely őket elidegenítené Franciaországtól. És ezeket az aggályokat csak úgy lehetett eloszlatni, hogy a francia zsidók vezetői és szervezetei hozzájárultak a cionista megoldáshoz és kijelentették, hogy a cionizmus a francia haza iránt érzett mélyen gyökerező érzéseiket egyáltalában nem érinti. Több is történt. Több zsidó nemzetközi jellegű intézmény vezetőségének, amelyeknek székhelye Páris volt, ki kellett teljes határozottsággal jelenteniök, hogy székhelyüket nem hajlandók áttenni külföldre, még Palesztinába sem. Franciaország csak ezek után mutatkozott hajlandónak a cionista megoldást elfogadni. Ez pedig eléggé bizonyítja, hogy e kettős nemzetiség elve semilyen formában nem áll fenn.

A Jorga—Manlu-fuzió újabb akadályai

Bukarest, január 17. A „Viitorul“ szerint a Jorga—Maniu-fuzió még a következő akadályokba ütközik, a liberális törvények elismerése, az alkotmány elismerése és a két párt jogainak szabályozása Erdélyben és regátban. A pártvezetőség kérdését úgy oldották meg, hogy a pártot az fogja vezetni, akit a király megbiz a két politikus közül a kabinetalakítással.

Kedden mutatkozik be a Luther-kormány

Még mindig nem teljes a miniszteri lista

(Berlin, január 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A német kormányválság megoldásával még nem jutott nyugvópontra a német politika, amely most éli legsúlyosabb napjait. Demokrata és liberális körök nagy gyanakvással nézik a szélső reakciók bevonulását a kormányba. Luther kancellár nyilatkozata elé nagy érdeklődéssel tekintenek, de a fölmerült akadályok következtében nem valószínű, hogy kedd előtt bemutatkozzon az új kormány, amelynek listája ma sem teljes.

Egy legújabb hivatalos közlés arról ad hírt, hogy dr. Luther a pártok képviselői között

lefolytatott tárgyalásai során több tekintetben elvi megállapodásra jutott. Nagyon jelentős a demokratapárt határozata, amely kimondja, hogy nem foglal állást az új kormány ellen, hogy végre valahára az ország kijusson a folytonos kormányválságból.

Párisi jelentés szerint a közvélemény rendkívül bizalmatlanul fogadta a Luther-kormányt, melyet a reakció uralomrajutásának tekint.

Német liberális körök attól tartanak, hogy a Luther-kormány uralomrajutásának külpolitikai komplikációi lesznek.

Egy német professzor a fajvédelem értékéről

„Kultürembereknek csakis előkelő fegyverekkel szabad küzdeniök”

(Prága, jan. 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A prágai német egyetem tanára és az első német orvosi klinikának elnöke, dr. Rudolf Schmidt ellen az elmúlt napokban egy tescheni lap éles támadást indított. Azt írta róla, hogy elárulta a német népet és bizonyos „zsidó körök szolgálatába” lépett. A tanár ebből az alkalomból tüntető ovációkban részesítették tanítványai és a mellette való szolidaritásuknak adtak kifejezést. A professzor mindenekelőtt megköszönte tanítványai bizalmát, kijelentette, hogy a támadásokból egyetlen szó sem igaz és hogy bírói uton fog elégtételt kérni. Beszéde során a következő figyelmet érdeklő dolgokat mondotta:

— Számomra a németiség nem faji kérdés, hanem egy nyelvi és kultúrsvétségnek ügye. Nem rendelkezünk vérpróbák fölött, amelyek például módot adhatnának a német fajnak a szláv fajtól való megkülönböztetésére. És ha lenne erre alkalomunk, akkor bizony nagy meglepetések érnének bennünket. Így például kiderülne, hogy nem egy német sovíniszta vére, vagyis származása szerint inkább szláv, mint német és megfordítva. Éppen Csehországban történtek a legtöbb faji keveredések, amire jó németek cseh nevei és cseh német nevei is eléggé rámutatnak. Ez a meggondolás nagyon alkalmas arra, hogy a fanatikus sovínizmus mindkét táborban leépítették. Nem lehet másról szó, csakis nyelvi és kulturközösségről és az hiszem, mindazok értékes tagjai a nyelvi és kultúrsvétségnek, akik erejükkel hozzájárulnak akár a művészet és tudomány, akár egyéb közhasznú munkássággal ahhoz, hogy a német kulturkincsét becsületes és szorgalmas munkával gyarapítsák és ilyen módon szerezzenek tiszteletet a német nép számára az egész világon.

— Mindenekelőtt azonban kívánatos elemei lehetnek a nyelvi és kultúrsvétségnek mindazok, akik korrekt magatartásukkal és tapintatos eljárással nemcsak a szövetségben belül segítik elő az összetartozandóság érzését, hanem más közületeknél is és más nemzeteknél is szimpátiát és barátságot tudnak ébreszteni. A nemzeti és nemzetközi fogalmak nem ellentétesek, hanem egymást kiegészítő tényezők. Szeretném hinni, hogy a nyelvi és kultúrsvétséghez való ragaszkodása más nemzetekkel szemben való gyűlölködést és megvetést ne zárná magába. Meggyőződésem, hogy a művészet és tudomány oda kell sorakoznia ama erők mellé, amelyek a népek kibékülése felé orientálódnak. És éppen a mi tudományunk, az orvosi tudomány az, amely humanitárius alapjaiban legkevésbé van

hivatva a népek egymásközötti gyűlöletét hirdetni

— Végül hinni szeretném, hogy a német diák azzal igazolja be a németiséghez való ragaszkodását, hogy igyekszik legtöbbet tanulni és legtöbb eredményt felmutatni. Hogy ezzel igazolhassa be a német kultúra nagyszerű életrevalóságát. Ha tiszta motivumok vezetnek egy ellenkező meggyőződést, akkor azt is respektálni kell. A vélemények harca kívánatos mindaddig, amíg e harcból az igazság győzelme ki nem kerül. Azonban ezt a harcot kultürembereknek csakis előkelő fegyverekkel szabad megküzdeniök.

A beszédet a diákság nagy lelkesedéssel fogadta.

Önként jelentkezett a magyarországi bombavetőök egyik megszökött szereplője

Budapestről jelentik: Kiss Ferenc, a magyarországi bombavetőök egyik szereplője, akit annak idején a rendőrség letartóztatott s aki fogságából megszökött, most külföldről Budapestre érkezett és kihallgatásra jelentkezett a főkapitányságon, Kiss annak idején a Márfi-pörben is meg volt idézve.

— A szentesi szappanfőzési história-kacsá. Budapestről jelentik: A szentesi szappanfőzési esetből egyetlen szó sem igaz. Az egész nem egyéb, mint igazi vidéki pletykálkodás. Az utolsó időkben előfordult gyilkosságokból kifolyólag a lakosság valóságos rémlátó lett s ezzel kapcsolatos rémlátásainak áldozata. A gyilkosság hőse: dombai Szűcs Sándor megkerült. A főlásott csoportokról megállapították, hogy nem emberi, hanem szarvasmarhaszontok. Dombai Szűcs Sándor a hódmezővásárhelyi tébolydában él.

— Howard Carter újra megnyitja a faráo sirt. Londonból jelentik: Howard Carter, Tutankhamen sírjának felfedezője megegyezést kötött az egyiptomi kormánnyal a síron való munkálatok újrafelvétele ügyében. Közlebbi részletek eddig még nem kerültek nyilvánosságra, az azonban kitudódott, hogy Carter ezután függetlenül fog dolgozni a néhai Lord Carnarvon megbízottaitól és semmiféle kizárólagos közlési jogot nem fog engedélyezni a sajtónak. Hr. Carter, aki Ziwár miniszterelnökkel megbeszélést folytatott, már elindult Luxorbá a sír megnyitása végett.

*Meghívó. A Haggibbor Sportegylet vezetősége ezúton hívja meg összes tagjait a kedden este 9 órakor kezdődő, a New-York összes termeiben megtartandó báljára.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 830 lei.

A mai naptár

A hatvankétéves Werner Sombart

Werner Sombart. Sokan fognak erről névről a mai napon megemlékezni. Január 19-én hatvankettedik születési napját ünnepli Werner Sombart, a nagy német szociológus, az ujkor egyik legnagyobb és legbecsületesebb antiszemita. És mi zsidó írók és zsidó olvasók őszinte szívvel ünnepelünk vele, a megbecsülésnek őszinte átérzésével irtuk a nevét ezeknek a soroknak élére, mert illik hozzánk, megemlékezni róla és elismeréssel és ha úgy tetszik szeretettel, erről a nagy és kérelmetlen ellenfelünkről, a mai világ legbecsületesebb antiszemitájáról, Igen is, hogy szeretettel. Csak valahogyan, én istenem, azt a bizonyos krisztusi szeretetet ne akarják sorainkba belemagyarázni. Nem, semmi sem esik olyan távol tőlünk, mint az a kétezer év óta papírra vetett, mindig prédikált, soha meg nem teljesedett és ezerszer ellenkezőjére vált krisztusi szeretet. Más, egészen más a kuforrása ennek a mi paradox szeretetünknek, amellyel ezt a nagy és becsületes antiszemitát köszöntjük hatvankettedik születésnapján. Mert Werner Sombart igazán antiszemita. De napról-napra és a föld kerekességének minden talpalatnyi helyén annyiszor és olyan keservesen kell belebotlanunk a leggonoszabb sötétségből táplálkozó, az emberi lélek vakságából és a vér aljasságából kisarjadzott gyűlölete, hogy már az is valósággal úgy hat, mint a lidérc fojtogatása alól való szabadulás, ha becsületes, ha gyűlölködés nélkül való antiszemizmus mered szembe velünk.

Mert ilyen is van, Becsületes, objektív antiszemizmus. És Werner Sombart antiszemizmusa ilyen. A dolgok lényegét becsületesen kutató tudós elfogulatlanságával tudott meglátni minden bünt és minden erényt, minden érdemet, amely a világon szétszórt zsidó nép számláját terheli és volt bátorsága megcsinálni a „tartozik” és „követel” oldal becsületes mérlegét. Az, hogy a mérleg a mi javunkra dönt el: mellékes. A világtörténelem nagy főkönyvében van egy „tartozik” és van egy „követel” rovatunk, — a nagy könyvelő fölcsapta mind a kettőt és félelem nélkül tartotta zsidó és nemzsidó szemek elé. És megcsinálta a zárszámadást.

„Der moderne Kapitalismus”. Ez volt az első nekigyürközése a nagy zárszámadáshoz. Hatalmas szociológiai munka, olyan, amilyen még a német szociológiai tudományos irodalomban is csak ritkán jelenik meg. De ez még csak határozatlan tapogatkozás, utkeresés egy határozatlanul intő cél felé. Aztán jött és a világszenzáció erejével hatott a másik nagy mű, a számlák nagy revideálása, a „Die Juden und das Wirtschaftsleben”. A számoszlopokkal dolgozó könyvelő könyörtelensége vonul végig az egész hatalmas művön. És a számoszlopok, a merev, tuós sorok hidegen állapítják meg: minden ami modern haladás civilizáció és kultúra, minden ami bün, elfajulás és társadalmi igazságtal-nság, a mai gazdasági berendezkedés leglényegéből fakad és ennek a mai gazdasági berendezkedésnek első és legfőbb uttörői a zsidók. Ők voltak azok, akik a középkor feudál társadalmát megdöntötték és a csucsponjtáig fejlesztették a mai kapitalizmust. Ha van valami emberi haadás a feudalizmustól a kapitalizmusig: a zsidók érdeme. Ha van valami, ami bün és merénylet a kapitalizmusban: a zsidók vétke. De bármilyik is legyen a nagyobb, a súlyosabb, akár a bün, akár az érdem: „Wie die Sonne geht Israel über die Welt...”

A gyűlölködők tábora fölnezzelt. Werner Sombart, a nagy szociológus, antiszemita! És egy diadalmas üvöltés szárguldott végig a tu-

Férfi raglán . . . lej 2650

Férfi öltöny . . . lej 2400

Férfi nadrág . . . lej 850

Rádior No 4182

Katz & Mendel
Cluj, Piața Unirii No 10.

Férfi raglán . . . lej 2650

Férfi öltöny . . . lej 2400

Férfi nadrág . . . lej 850

domány
tattak a
denki fö
talitást,
lettek es
ellen s
a nagy
nem ker
lenül es
tévesse
és egy
csak a
derék J
vedésbe
resszivek
vagytok
Progress
talizmus
szemben
merem
És megin
jedelemr
lyebbet
der Jude
velő ebbe
adás vég
meg tudt
abban a
rá tudta
és gazdas
tális erők
nyek kite
nek élnie
És hogyh
aprózotta
zsidó erő,
sat, milye
magától a
zavará, gá
fog tudni
hajtani és
niasza. E
drága élet
tápláló étk
terméke: a
És We
antiszemi
ellenállhat
mus mellet
hizelgeve,
őszintén, az
részre nem
Mert ilyen
vannak. És
szívvel, iga
tünket enne
születése h

A b kérdése.

délután a k
A gyűlést az
azon a bor
fogják megv
fogják a zár
e téren a k
Uyanis a k
nyithat vasár
az azokhoz k
ban nem nyit

— Mag
sedelmi kar
gyar kormán
heti 2 száza
és fél százalé
fizető önhibá
kimutatható,
reségvágyból
denkori ban
ily esetben a
zették.

— Rövid
korkartell. E
szerint a cu
szelések az
mutatkoznak.
nagyok és a
rűlmény, hog
romlott és cu
tak január vé
jöttét és a
hozható összef

* Ügyvédi
irodáját Strada
szám alatt meg

dományos Európán. A zsidók bünösöknek találtak a kapitalizmus vétkében. Egyszerre mindenki fölfedezte magában a progresszív mentalitást, még a német junkerek is szocialisták lettek esienként, csak hogy a zsidó kapitalizmus ellen szónokolhassanak. Werner Sombartot, a nagy tudóst hidegen hagyta ez az olcsó és nem kereset siker. De valahogy kényelmetlenül eshetett neki, hogy a tudatlanság összevissze őt a neki hozsannázó kéretlenekkel és egy kézmozdulattal szöndet intett. Mintha csak azt mondta volna: tévedtek jó urak, derék junkerek és kampókeresztesek és tévedésbe ejtitek a világot. Nem vagytok ti progresszívek, csak jelszavakat hazudók és nem vagytok ti antiszemiták sem, csak gyűlölködők. Progresszív én vagyok, aki meglátom a kapitalizmusban is a haladást a ti középkorokkal szemben és antiszemita én vagyok, aki meg merem látni a kényszerűséget és a hivatást. És megírta a harmadik nevezetes művét, terjedelmre kisebbet, de jelentőségre nem csekélyebbet mint a két előbbi volt, a „Die Zukunft der Juden“-t. „A zsidók jövője“. A nagy könyvvel ebben a munkájában vonta le a zárszámadás végső mérlegét. Abban a népben, amely meg tudta dönteni a középkor feudalizmusát, abban a népben, amely egyéniségének bélyegét rá tudta nyomni az egész modern társadalmi és gazdasági életre, abban a népben olyan vitális erők élnek, amelyek még nagy eredmények kitermelésére hivatottak. Ennek a népnek élnie kell, az egész emberiség érdekében. És hogyha szétszórtan, a világ ezer tájára elapróztatott ilyen hatalmasat tudott alkotni a zsidó erő, — milyen nagyot, milyen hatalmasat, milyen örök értékeket fog tudni kitermelni magától akkor, ha saját országában, más népek zavaró, gátló, ellenséges befolyásától mentesen fog tudni kifejlődni, élő sudárba szökni, virágot hajtani és gyümölcsöt hozni a zsidó nép génusza. Ez a gyümölcs az egész emberiség drága élete lesz, csak úgy amint az emberiség tápláló étke lett a zsidó génuszs első nagy terméke: a Biblia.

És Werner Sombart, a nagy, a becsületes antiszemita, a tudomány és a meggyőződés ellenállhatatlan erejével tört lándzsát a cionizmus mellett, a zsidó államgondolat mellett. Nem hizelegve, nem bünöket mentegelve, nyíltan, őszintén, az idegen lélek objektivitásával, de a részre nem hajló igazság kéréseivel, a zsidó részre nem hajló igazság kéréseivel, a zsidó részre nem hajló igazság kéréseivel. Mert ilyen antiszemiták is vannak. Kevesen, de vannak. És mi zsidó írók és olvasók őszinte szívvel, igaz megbecsüléssel küldjük üdvözlőnköket ennek a nagy, becsületes antiszemitának, születése hatvanedik évfordulójára.

(G. J.)

— **A borbélyüzletek vasárnapi zárórakérdése.** A kolozsvári borbélymesterek kedden délután a kamara helyiségében gyűlést tartanak. A gyűlést az iparkamara vezetősége hívta egybe és azon a borbélyüzletek vasárnapi zárórakérdését fogják megvitatni. Mint értesülünk, a gyűlésen kérni fogják a záróra egységes rendezését, mert jelenleg e téren a legnagyobb bizonytalanság uralkodik. Ugyanis a külvárosi borbélyoknak is csak egy része nyithat vasárnap délelőtt, míg a főutvonalon és az azokhoz közeli utcákban lévő üzletek egyáltalában nem nyithatnak.

— **Magyarországon leszállították a késedelmi kamatot.** Budapestről jelentik: A magyar kormány a késedelmi kamatot, mely eddig heti 2 százalékban volt megállapítva, havi 1 és fél százalékra mérsékelte. Ha a késedelmes fizető önhibáján kívül késik a fizetéssel, vagy kimutatható, hogy a késedelmeskedés nem nyereségvágyból történt, a késedelmi kamat a mindenkori bankkamatláb + 2 százalék. Eddig ily esetben a bankkamatláb másfélszeresét fizették.

— **Rövidesen megalakul a magyar cukorkartell.** Budapesti szakkörök információja szerint a cukorkartell ügyében folyó megbeszélések az utóbbi időben eredményeseknek mutatkoznak. Az ellentétek ma már nem olyan nagyok és a gyarakat közelebb hozta az a körülmény, hogy az eladási konjunktúra megromlott és cukortulprodukción van. A beavatottak január végére várják a cukorkartell létrejöttét és a cukorrészvények árjavulása ezzel hozható összefüggésbe.

* **Ügyvédi hír.** Dr. Schreiber István ügyvédi irodáját Strada Memorandului (volt Unió-utca) 14. szám alatt megnyitotta.

— **A pincérek bérmozgalma.** Mint ismeretes, a vendégipari alkalmazottak kollektív szerződése még augusztus havában lejárt. A megindított munkabértárgyalások nem vezettek eredményre, mert a vendégipari munkaadók szövetsége nem akarta megújítani a százalékos rendszert biztosító szerződést és a fixfizetést akarta újból meghonosítani, ami természetesen a borraláló-rendszerhez vezetne vissza. Mint értesülünk ez a régen vajdó kérdés most megoldás felé közeledik, mert néhány kávéháztulajdonos külön tárgyalásokat kezdett e tekintetben, amelyek megállapodásra vezettek. E megállapodások lényege az, hogy az eddigi 3500 lejes fixfizetése helyett a forgalom 10 százalékát kapják a pincérek, mégpedig úgy, hogy a kávéháztulajdonosok 10 százalékkal leszállítják az árakat, — amelyet aztán a fizetésnél a főpincér hozzászámítja a vendég számlájához.

— **Betörés fényes nappal.** Aradról jelentik: A városban feltűnést keltő betörést követtek el. Fél Lajos táblabíróhoz fényes nappal betört egy fiatalember, aki a szalonban azonnal munkához látott. A szomszédos szobában tartózkodó Fél Lajosné bejött a szalonba, ahol azonban kénytelen volt végignézni a betörő munkáját, mert az elvetemült ember a revolver csövét homloka fölé tartva követelte, hogy értékeit adja elő. Az urinó kénytelen volt megjelölni azokat a helyeket, ahol értékek vannak. A család kára hetvenezer lej. A rendőrséget a betörő távozása után azonnal értesítették az esetről, azonban nyomára ezideig nem akadtak.

— **Eredménytelenül végződött betörés.** Temesvárról jelentik: Az elmúlt éjszaka a Telekbank és Építő R.-T. helyiségeibe betörők hatoltak be. A betörők felfeszítették az egyik pénzszekrényt, de várakozásukban csalódtak, mert a pénz helyett csak különböző papírokat találtak. A betörők az első sikertelen vállalkozás után a másik pénzszekrénynek felfeszítésével próbálkoztak meg, de amire a munkájukkal elkészültek, már virradni kezdett és anélkül hogy a pénztárban levő készletből bármit is elvittek volna, menekülni voltak kénytelenek. A bank a szerencsés kimeneteli betörésről jelentést tett a rendőrségnek.

— **Halálozás.** Marosvásárhelyről jelentik: Friedler Izidorné, itteni közbecsülésben álló urinó ma harmincöt éves korában hirtelen meghalt. A megboldogultnak három gyermeke maradt, két fiú és egy lány. A fiúk tagjai a Barissziának. Temetése vasárnap délelőtt tizenegy órakor lesz.

— **Amikor a följelentőt letartóztatják.** Prágából jelentik a következő tragikomikus esetet: Néhány nap előtt a Grabenen lévő Jakobovits-féle ékszerüzletbe beállított egy előkelő külsejű ur, aki mint Harris chicagói kémikus mutatkozott be. Az amerikai ur azonnal huszonegyezer cseh koronáért brillánsgyűrűket vásárolt, egy hét mulva pedig különböző más ékszereket nyolcvanezer cseh korona értékben. A vevő mindkét esetben rendesen fizetett és elmondotta, hogy Chicago legnagyobb ékszerészének fivére és azért vásárolja itt az ékszereket, hogy otthon Chicagóban jól értékesíthesse azokat. Jakobovits ezután barátságos viszonyba került Harris urral, akit teára is invitált. Egy ilyen alkalommal az amerikai kémikus elárulta neki, hogy egy különös technikai eljárással ügyesen tud hamisítani ötezer cseh koronás bankjegyeket, azonban egyről csak kettőt tud utánozni. Harris meg is magyarázta eljárását és Jakobovits száznyolcvanezer cseh koronát adott át neki ötezer koronás bankjegyekben, amiknek Harrisnak tíz nap mulva a kétszeresét hozta volna el. A tíz nap elmúlt, Harris azonban sehol nem jelentkezett. Jakobovits most már a rendőrséggel akarta kerestetetni a hamisítót és a hatóságok előtt őszintén feltárta Harrisal való ismeretségét. A rendőrségen azonnal megindult a nyomozás Harris ur ellen, azonban az ékszerész mindenekelőtt letartóztatják. A különös eseten Prágában sokat mulatnak, mert nem egyedül Jakobo-

vitsot károsította meg az amerikai szélhámos, hanem másokat is, így többek között az ékszerész prokuristáját, akitől százhatvan ezer cseh koronát szedett el. A prokurista azonban főnöke példáján okulva, nem élt feljelentéssel a szélhámos ellen.

— **Olaszországba helyezik át a Zeppelin-műveket.** Turinból jelentik: A „Tribuna“ szerint a Zeppelin-művek és az olasz kormány között tárgyalások folynak a léghajós-műveknek Friedrichs-afenből Olaszországba való áttelepítéséről. A műveket az eddigi diszpozíciók szerint Cinesello repülőtérén állítanák fel Milano mellett. Ezzel a Zeppelin-művek elpusztításának terve eslesne. Olaszország pedig a repülőgyártás terén vezetőhelyre jutna.

— **Párisi lány.** (Operett, írta J. Bousquet és Henri Falk. Zenéjét szerezte M. Ivain. Magyarra fordította Heltai Jenő. Bemutató a kolozsvári Magyar Színházban.) Ha a zenéje nem volna a mai operettirodalomban annyira szokatlanul megragadó és szípkázó ötletességgel teli, akkor azzal kellene kezdeni: fordította Heltai Jenő. Ragyogó, csattanó, csuparim fordítás, olyan, amilyen csak Heltai Jenőtől telik ki. E mellett a fordítás mellett szinte jelentéktelenné törpül a darab drámai tartalma. Zenélő szavak muzsikálnak a vidám dallamokon át és megejtik a fület. Pedig már régen nem kellett operettnek ennyire megbirkózni a sikerért, mint éppen ennek. A nézőtér az első negyedórán nagyon hidegen fogadta. De aztán lassan, jelenetről-jelenetre jobban fölmelegedtek, az arck kiderültek és az új operett általános, nagy sikert aratott. A sikernek oroszlanrészre két színésznőt illeti, Bányász Pistát és Neményi Lilit. Bányász végre nagyobb lélekzetű szerephez jutott: nehéz szerep, nem a sablonos táncosnői feladat, amint hogy az egész operett valami átmenetet képvisel az operett és a zenés vígjáték között. Minden figurája komoly színészi feladat elé állítja a szereplőt és Bányásznak ez a határokon mozgó alakítás nagyszerűen sikerült. Burleszk karakterfigurát tudott adni anélkül, hogy az operettjellemek szertelenségeibe esett volna. A másik, Neményi Lili. Abszolút passzív szerepe van. De valahogyan az egyéniségében van ennek fiatal színésznőnek, hogy a legjelentéktelenebb szerepekben sem tud jelentéktelen lenni. Amikor énekelt, akkor drága, csengő hangja furakodott az ember szívébe, amikor beszélt, nagyszerű drámai erejével hatott. De az, hogy ezt a két színészt emeltük ki mindenekelőtt, nem jelenti azt, hogy a többiek nem állottak volna feladatuk magaslatán. Zöldhelyi Anna, Miklóssy Margit, Leövey Leó és Fratta mind tehetségük javát adták. Nagyon kellemes meglepetés volt Erényi Böske szereplése. Van egy feltűnő jelene, amelyet teljes drámai erővel játszott meg és szép színpadi alakja is megtette a kellő hatást. Az előadás közben, különösen a nehezebb énekpártiknál őszinte nyíltszini tapsok honorálták a színészek munkáját és a felvonások végén szünni nem akaró tetszésnyilvánítással hívták lámpák elé a szereplőket. Az előadást Bródy karmester vezette. Bródy már hosszú idő óta nem mutatkozott a dirigens széken és amikor megjelent a zenekar előtt, az egész színház tüntető tapsokkal fogadta.

* **Áki Purgót vesz** eredeti dobozban, biztosan megkönyebbül.

Nagy
harisnyavásár
mélyen leszállított árakkal.

Kötött harisnya minden színben	lei	25
Flohr-harisnya minden színben	lei	53
Muszlín harisnya divat-színben	lei	69
Cérna-muszlín minden színben	lei	98
Selyemfátyol harisnyák minden színben	lei	125

BLATT

FÖTÉR IS

Divatkeztükben és köjöttárakban óriási választék!
A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

Az adótörvény vitás kérdéseiről

Irta dr. Harnik Mór

Mint már közöltük, a pénzügyminiszter fahragaszokon hívta fel az állam polgárait, hogy adóvallomásaikat f. hó 31-ig adják be az illetékes adókerületekhez (perceptia), mert aki azt elmulasztja, meg lesz büntetve. Kolozsvár két adókerületre van felosztva és pedig a második, harmadik és negyedik kerületbeli lakosok a Bocskay-téri első kerülethez, viszont az első, ötödik és hatodik kerületbeliek a Farkas-utcai második kerülethez tartoznak.

Ki nem köteles adóvallomást beadni?

A törvény t. i. egyes esetekben mentesít az adóvallomás beadása alól, amiről a 87-ik cikk hatodik bekezdése következőképpen szól:

„Ha az adózónak azon adóhivatal kerületében, ahol az összjövedelem adókiutése történik, csak egyfajta tárgyi jövedelme esik vallomás alá, a jövedelmi adókiutése végett nem kell több évi vallomást adnia, hanem elég, ha a tárgyi jövedelem évi bevallásánál megemlíti, hogy nincs egyéb jövedelme; ha pedig jövedelme egyik évről a másikra nem változik, nem kell több évi vallomást sem adnia, hanem ez esetben feltételezzük, hogy fentartja korábbi vallomását. Hacsak az abban bejelentett lakóhelyét nem változtatja.“

A törvény végrehajtási rendeletének 241-ik szakasza kiegészíti ezt az intézkedést még azzal, hogy kereskedőknek, iparosoknak és szabad foglalkozásbelieknek mindenesetre kell évenként adóvallomást beadni, mert ezeknek jövedelme évről-évre változik.

Látjuk tehát, hogy földadót és házadót fizetőkön kívül majdnem mindenki köteles adóvallomást beadni, de még előbbieknek is, ha az évi jövedelmük megváltozott, vagy pedig ha nem is változott, de a törvény hatvanhatodik cikkében előírt levonásokra igényt tartanak.

Mi történik azokkal, akik nem adnak be adóvallomást?

Ezen két csoportra lesznek osztva és pedig:

1. ha a törvény mentesíti az illetőt az adóval-

lomás beadása alól, akkor a korábbi vallomását kell a törvény szerint fentartottnak venni és legfeljebb nem részsítendő levonási engedményekben;

2. ha azonban adóvallomás beadására köteles az illető, akkor adót hivatalból vetik ki reá és rossz-hiszeműség esetén az adó egynegyedrészig terjedő bírsággal sújtható. Súlyosabb esetekben kihágási eljárás alapján pénzbüntetetés is kiroható.

Vitás az Extract-ok elleni felelősségi jog

Az 1. alatti esetekben az adózót jegyzőkönyvi kivonattal, u. n. Extract-tal értesítik, hogy a bizottság fentartotta a korábbi vallomását. Mivel azonban előfordult, hogy a bizottság ilyen esetben nem a korábbi vallomást, hanem az annál nagyobb összegű kivetést tartotta fenn, még ha a korábbi kivetés felelősség, vagy felülvizsgálat alatt állott is, számosan megfélelvezték ezt a törvény hetvenhetedik cikke alapján, amely kivétel nélkül felelősséget enged a kivetőbizottságok határozata ellen. A pénzügyigazgatóság azonban arra az álláspontra helyezkedik, hogy ilyen Extract-ok ellen nincs helye felelősségnek és egyszerű kéréseknek tekintvén, azokat a nyomozó közegek referálása alapján akarja elbírálni és hogy mindegyik felelősséget fél minden további értesítés nélkül érdeklődjék azok sorsa felől annál inkább, mert jelenleg nincsenek felelősséget bizottságok, viszont a kivetőbizottságok fent említett eljárását a bukaresti adóügyi igazgatóságnak 1924. évi január hó 23-án kelt 13049/1924. sz. rendeletével fedi, amely elrendeli, hogy adóvallomás be nem adása esetén a korábbi kivetés tekintetik fentartottnak, amely a tapasztalat szerint majdnem mindig nagyobb összegű, mint a vallomás.

Tekintetbe véve azonban, hogy a törvény 132. cikke szerint a miniszteri rendelkezések nem ellenkezhetnek a törvénnyel, a felsőbb hatóságok az adókiutőbizottságok sérelmes határozatait esetleg hatályon kívül helyeznék, de ha az Extract-ok elleni felelősségek nem fognak tárgyalás alá kerülni, kérdés, hogy a felelősségek orvoslást fognak-e nyerni, vagy sem.

a közgyűlés az erre vonatkozó javaslatot helyben hagyja.

A faosztály ugyanazon a területen fog működni, mint az UGIR kolozsvári körzete, amely mint ismeretes, az iparügyi inspektorátus egész területére ki van terjesztve. Eppen ezért a faosztály a szatmári, nagyváradai és máramaroszigeti körzeteket is magába fogja olvasztani. Ezek a körzetek ugyancsak meghívást kaptak a közgyűlésen való megjelenésre. Miután a Faegyesület feloszlásával egyidejűleg ezek a körzetek is bejelentették az UGIR-hoz való csatlakozásukat, a közgyűlésen történő bejelentés tisztán csak formai jellegű lesz. A többi körzetek, nevezetesen a marosvásárhelyi, aradi, temesvári és brassói előreláthatólag az ottani UGIR-fiókokhoz fognak csatlakozni.

A CFR. által mindezekig ki nem fizetett fakturák ügyében elhatározta a választmány, hogy Pretorian vezérigazgatóhoz felterjesztéssel él, mert dacára annak, hogy Pretorian vezérigazgató mintegy két hónappal ezelőtt intézkedett a fakturák kifizetése ügyében, mindezekig a közel hétmillió lej követelésből, amelyből egymillió lej esik a kolozsvári körzetre, egyetlen fakturakövetelést sem egyenlített ki a CFR. üzletvezetősége. Ha ez az

újabb intervenció sem járna eredménnyel, úgy a vállalatok a törvényszék útján fogják megkísérelni követelésük behajtását. Erre feltétlen jogi alapot biztosít a CFR.-rel kötött szerződés azon pontja, amely szerint a CFR. tartozik a szállítástól számított harminc napon belül az esedékes összeget kifizetni. Az utolsó szállítások pedig már októberben befejeződtek és ennek dacára még a márciusi fakturák sincsenek teljesen kiegyenlítve.

A mai valutapiac

A mai napon üzletellen volt a devizapiac. Az árfolyamok a következők: Osztrák korona 370—372, magyar korona 375—380, cseh korona 573—576, francia frank 1040—1045, svájci frank 3690—3700, dollár 191—19200, angol font 919—922, olasz lira 805—805.

Valutapiac január 17-én:

Bukarest. Devizák: Páris 105000, Berlin —, London 92000, Newyork 19150, Róma 79000, Zürich 3700, Bécs 2500, Prága 575.

Bukarest. Valuták: Napoleon 72500, márka 4500, leva 132, török lira 102, font sterling 900, francia frank 1045, svájci frank 3650, olasz lira 800, drachma 32500, dinár 30000, dollár 19000, lengyel márka 3500, osztrák korona 2700, magyar korona 2500, cseh korona 565.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 123⁵/₈—123⁵/₈, Amsterdam 20950—20950, Newyork 51925—51925, London 247650—247700, Páris 279500—279800, Milánó 213500—215300, Prága 156000—156500, Budapest 7150—7150, Belgrád 83500—83500, Bukarest 27000—27000, Varsó 10000—10000, Bécs 7310—7310.

Párisi tőzsde: Bukarest 97500, Zürich 35800.

¶ Románia hárommillió frankot törlesztett Svájcnak. A berni sajtó meglepedéssel állapítja meg, hogy Románia ez év január elsején 3 millió 30 ezer svájci frankot fizetett le gabonaszámlájára és ehhez azt a megjegyzést fűzi hozzá, hogy Románia pontosan eleget tesz külföldön fennálló fizetési kötelezettségének.

¶ A Stinnes-koncern terjeszkedése Csehszlovákiában. Prágából jelentik: A Stinnes-koncern megvásárolta a Rimamurányi tulajdonában lévő korompai vasműveket 38 millió cseh koronáért. Az eladás oka, hogy a Rimamurányi hiába kért hitelt a cseh kormánytól a szűnetelő korompai művek üzembe helyezésére.

Okvetlenül nézze meg a
Központi BAR Central
szenzációs januári műsorát.
Előadás kezdete pont 10 órakor.

VELMA
SUCHARD
CSOKOLÁDÉKÜLÖNLEGESSÉG.

A nagyváradai, szatmári és máramaroszigeti fakörzetek is csatlakoznak az UGIR-hoz

A kolozsvári körzet választmányi ülése

(Cluj-Kolozsvár, január 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Erdélyrészi Faegyesület kolozsvári körzete pénteken délután választmányi ülést tartott. Az ülésen, amelyen Kelemen Bernát igazgató elnökölt, foglalkozott a választmány az Erdélyrészi Faegyesület kolozsvári körzetének február másodikára egybehívott rendkívüli közgyűlésének előkészítésével. Mint azt már jelentettük, ezen a közgyűlésen fog megtörténni a fakörzet végleges csatlakozása az UGIR-hoz és ezért a választmány azt is elhatározta, hogy a jövőben a facsoport milyen elnevezést nyerjen. Az volt ugyanis a kérdés, hogy a körzet mint jogi személy feloszljon-e, vagy csak az alapszabályok módosításával csatlakozzék az UGIR-hoz. A választmány e kérdésben egységesen foglalt állást és a csatlakozás mellett döntött. Megállapodás történt azirányban is, hogy a facsoport a csatlakozás után az UGIR kolozsvári fiókjának faszakosztálya címen fog működni, amennyiben

Estélgifraekingek, Gabriel PAPP Gábor
mellények, nyakkendők, zsebkendők
legnagyobb választékban. Cluj, Piața Unirii No 8. — Timisoara Cetate

Férfiingek és fehérneműek
készen és mérték szerint, felelősség mellett.
Szolid, szabott árak!

Most már csak a „**CEYLON**“ kávéi a legjobbak! Tea és Kávébehozatali lerakat — (Óvár) Strada Matei 2.

Modern ruhafestés, tisztítás GINK-nél, CLUJ Licyd 8022.

A női divat legszebb anyagait
állandóan nagy választékban. — Elsőrendű anyagok. Szolid árak!

Grünwald és Steiner
női divat különlegességek áruháza.
Cluj, Piața Unirii No 12.

Két új

Gárdos

(Cluj-Kolozsvár.)

nyok között gyorskorcsolya mait. Az új két újabb versenykorcsolya egy gyorskorcsolya a győztese Marczinkie eddig ismét futó, Gárdos alaposan stílussal és számban a magyar mögött Zoltán. Mi 9-9 verse tüneti fel gyorskorcsolya

Részlet
czinkievicz rekord. (R. 574; 3. 4. Schulz 623; 6. F. 5000 m

11 p. 01 m 11.136 p. Marczinkie Pakó (KKI) 6. Rácz Er

Mükoro
szám között vetség orszá versenyének senyben B

SZINIA

A s

Én vagy

este harsogni izü kacagást ad módot és

miut es az bírran megn dásan erköl

Béla fogja je tői toillettebe Aranka, D. j

László, Kem főz-repeit já

latben s prei sben s rende áratkal kerü

Barna S
Igen érdekes A Nótás kap a nagyvárad

Mi két pedig Lá zló fogja k rom grácia k S-rival. Mind

ben tüzte ki

Mag

Vasárnap d, u esti hely

Vasárnap este 8-adszor A. soroz

Hétfő: Ki bal roades t roatszá

Kedd: En va Tompa h helyarak

Szerda: En va bérlet 59 Csütörtök: Ün zetésre. 1 élet első sodik fe Premier-sorozat

Péntek: Nótás nagyvárad Lászlónak vendégját helyarakt

SPORT

Két új országos rekord Románia gyorskorcsolyázó bajnokságának első napján

Gárdos (MSE) az 500 méteren Marczinkievicz Zoltánt, 5000 méteren Marczinkievicz Lajost győzte le

(Cluj-Kolozsvár, január 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap délelőtt kitünő pályaviszonyok között tartották meg Románia második gyorskorcsolyázó bajnokságának első napi futamait. Az 500 és 5000 méteres eredményei ismét újabb országos rekordokat jelentenek, melyek egy lépéssel közelebb viszik az ország korcsolyasportját a középeurópai nivóhoz. Míg a győzteseket előre meg lehetett jósolni a két Marczinkievicz testvérben, addig a fiatal és eddig ismeretlen képességű marosvásárhelyi futó, Gárdos (MSE) a helyezések sorrendjét alaposan felforgatta, amennyiben nagyszerű stílussal és kitünő technikával futva mindkét számban második lett, olyan neveket hagyva maga mögött, mint Marczinkievicz Lajos és Zoltán. Mindkét számban aránylag nagyszámú, 9-9 versenyző startolt, ami igen jöszinben tünteti fel az ország fiatal, de folyton fejlődő korcsolyasportját.

Részletes eredmények. 500 m. 1. Marczinkievicz Lajos (KKE) 55'8 mp. Országos rekord. (Régi rekord 56'4). **2.** Gárdos (MSE) 57'4; **3.** Marczinkievicz Zoltán (KAC) 58'9; **4.** Schulz Ferenc 59'4; **5.** Rác Ervin (KKE) 62'3; **6.** Ferenczy Zoltán (KKE) 63'8.

5000 m. 1. Marczinkievicz Zoltán (KAC) 11 p. 01 mp. Országos rekord. (Régi rekord 11.13'6 p.) **2.** Gárdos (MSE) 11.14'2 p; **3.** Marczinkievicz Lajos (KKE) 11.19'2 p; **4.** Pakó (KKE) 11.23'4 p; **5.** Gelei (RMS) 11.52'6; **6.** Rác Ervin 12.50'6 p.

Műkorcsolyázás. A két gyorskorcsolyázó szám között bonyolították le a kolozsvári szövetség országos hölgy és férfi műkorcsolyázó versenyének előírt gyakorlatait is. A hölgyversenyben *Bojári Annus* KAC egyedül indult s

tiszta, szép stílussal és precizen keresztülvitt gyakorlataival általános tetszést és elsőrangú sporttelvezetést nyújtott. A férfi versenyzők közül most is dr. Hirsch Elemér dominál, mellette a marosvásárhelyi Réthy MSE, Beke VKE és Puscariu Victoria ígéreknek fejlődés-képes korcsolyázóknak.

A versenyeket ma délelőtt 10 órakor folytatják, mikor is az 1500 m. és 10.000 méteres síkfutások, továbbá a műkorcsolyázó verseny szabadon választott gyakorlatai kerülnek lebonyolítás alá.

A FSSR. központját N. Carabatescu, a központi téli sport-szakosztály elnöke képviselte, aki úgy a rendezést, mint a felmutatott eredményeket illetően legteljesebb elismerését fejezte ki dr. Tataru egyetemi tanár, szövetségi elnöknek és Giurgiut Petre kapitány, szakosztályi elnöknek.

A Hakoah újabb győzelmei

4:2 arányban verte Jeruzsálem válogatottját és 11:2 arányban mérkőzött Tel-Aviv reprezentívjével

A bécsi zsidó csapat egyiptomi turája után Palesztinában játsza mérkőzéseit. Legutóbb vasárnap Jeruzsálem válogatott ellen játszott és 4:2 arányban győzött. Kedden Tel-Aviv legénységére mért 11:2 arányú katasztrófális vereséget. A jeruzsálemi csapatban játszott a kolozsvári Haggibbor volt tagja, Rosenberg Béla és a két gól közül az egyiket ő rugta.

Tudósításunk szerint úgy Jeruzsálemben, mint Tel-Avivban nagyon intenzív sportélet folyik. Jeruzsálemben például tízezer főnyi közönség nézte végig a mérkőzést.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A színházi iroda közleményei

En vagyok a néni. Kedden este és szerdán este hársogni fog a Szinkör tágas nézőtere a jóízű kacagástól. A legötletesebb francia bohózat nem ad módot és alkalmat olyan fergeges mulatságra, mint ez az amerikai burleszk, a melyt amellet bátran megnézhettek fiatal leányok is, mert pedánsan erkölcsös. A főszerepet, a néni Tompa Béla fogja játszani, természetesen kecses dekoltálású toilletében. Cselle Lajos; Hoykó Ferenc; Lackó Aranka, Dajka Margit, Magyar Boske, Mihályfy László, Kemény László fogják az En vagyok a néni fő szerepeit játszani. Kedden először premiérebérlésben s premiérehelyárakkal, szerdán pedig másodszor rendes napi bérlétfolyamban s rendes helyárakkal kerül színre az En vagyok a néni.

Barna Sári és Gróf László vendégjátéka. Igen érdekes vendégeket hirdet a jövő héti műsora. A Nótás kapitány péntek esti előadásán Boriskát a nagyváradi színház primadonáját, Barna Sári, Mi két pedig a nagyváradi színház igazgatója Gróf László fogja játszani Szombaton este pedig a Három grácia kerül színre, a női főszerepben Barna Sárral. Mind a két vendégétét rendes napi bérlésben tűzte ki a színház.

Magyar Színház heti műsora

Vasárnap d. u. fél 4-kor: Nótáskapitány (12 edszor, esti helyárakkal, elővételi díj nélkül, sorozat 28)
Vasárnap este 8-kor: A párisi lány (Operetteujdonosság 8-adszor, premiérehelyárakkal, napibérlés 57 sz. A. sorozat 29)

Hétfő: Ki babája vagyok én? [Ujlonság 2-olszor, rendes helyárakkal, napibérlés 58 szám, B. sorozatszám 30]

Kedd: En vagyok a néni! [Amerikai bohózat-repriz Tompa Béla-val. Premiérbérlés 84 szám, premiérehelyárakkal, sorozat 31]

Szerda: En vagyok a néni! [Rendes helyárakkal. Napi bérlés 59 szám A. sorozat 32]

Csütörtök: Ünnepi előadás Giacomo Puccini emlékezetére. 1. Söhaj. (Bevezető szavak). 2. Bohémélet első felvonása. 3. Pillangó kisasszony második felvonása. 4. Tosca harmadik felvonása. [Premiérbérlés 35 szám, premiérehelyárakkal, sorozatszám 33]

Péntek: Nótás kapitány (13-adszor, Barna Sárinak, a nagyváradi színház primadonájának és Gróf Lászlónak, a nagyváradi színház igazgatójának vendégjátéka. Napibérlés 60. szám B. premiérehelyárakkal, sorozatszám 34)

Szombat d. u. fél 4-kor: Obsites (Ifjúsági előadás, mérsékelt helyárakkal. Előadó tanár: Rózsa József, Sorozat 35)

Szombat este fél 8 órakor: A három grácia (16-odszor, Barna Sárinak, a nagyváradi színház primadonájának vendégjátékával. Premiérehelyárakkal, napibérlés 61 szám A. sorozat 36)

Vasárnap d. u. fél 4-kor: A bajadér (Operette, 44-edszer, mérsékelt helyárakkal, sorozat 37)

Vasárnap este 8-kor: János vitéz. [Operette repriz újsze eposztással, 115-ödször, premiérehelyárakkal, napibérlés 62 szám B. sorozatszám 38]

Hétfő: János vitéz (116-odszor, napibérlés 63 szám A. sorozat 39)

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó. Vasárnap, január 18. Premier. *Daddy.* Érdekesítő dráma egy csodagyermekről, 6 felvonásban. Főszerepben Jackie Coogan.

Hétfő, január 19. Premier! *Egy komédiásgyerekek története.* Érdekesítő megható dráma egy gyermek életéből, 6 felvonás. Főszerepben Mary Kid.

Uránia Mozgó. Vasárnap, január hó 18. Premier. *A 14-ik vendég.* Amerikai szenzációs film, 5 felvonásban. Főszerepben Robert Warwick.

Hétfő, január 19. Premier. *Lebonárd apó.* Szenzációs ezimentális dráma egy család életéből, 6 felvonásban. Főszerepben Huo Piperni.

Apolló-mozgó. Vasárnap, január 18. Premier. *Az égő cirkusz.* Érdekesítő cirkuszdráma 6 felvonásban. Főszerepben Korvik Maria.

Hétfő, január 19. Premier. *Jack a gyújtogató.* Szenzációs bűnügyi dráma, 4 felvonásban. Főszerepben a fenomenális majom: Jack.

Kényelmes, tartós munkát készít **Kohányi** kárpitos Str. G. Bari tva No 12. (volt Malom-utca)

Főúri és más magánbirtokból származó **antiquitások s műtárgyak** Megtekinthető kiállítása naponta d. e. január 18-tól 9-1ig és 3-6-ig. „ARTA”, Cluj, Str. Avram Iancu (volt Petőfi-utca) 3. sz. alatt

Carneval!

Estélyi és báli

ruha-ujdonságok megérkeztek

SZABÓ JENŐ

divatkülönlegességek nagyruházába

Cluj

Cal. Regele Ferdinand 5

Telefon 4-79 Telefon

Carneval!

énnel, ugy
ogják meg-
rre feltétlen
ött szerződés
t. tartozik a
on belüli az
olsó szállítá-
dtek és en-
k sincsenek

evizapiac. Az
na 370-372,
5-73-5-76,
ank 36-90-
t 919-922,

en:
50-00, Berlin
91:50, Róma
Prága 575.
25-00, márka
sterling 900,
50. olasz lira
Bollár 190-00,
27-00, magyar

lin 123⁵/_s-
50, Newyork
2477-00, Páris
00-2153-00,
1-50-71-50,
st 270-00-
73-10-73-10.
5-00, Zürich

nkot törlesz-
negelégédséssel
év január el-
nkot fizetett
a megjegy-
ontosan eleget
kötelezettsé-

erjeszkedése
jelentik: A
Rimamurányi
asműveket 38
oka, hogy a
a cseh kor-
ívek üzembe

g a
entral
űsorát.
órákor.

RD
GESSÉG.

nemüek
össég mellett.
árak!

l lera-
Matei 2.

Lloyd
8022.

iner
ruháza.
12.

APRÓHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3—, vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény. **Apróhirdetések díja előre fizetendő**

Egy tejesen jókarban lévő gyapj-féltűgép tépével adód, Abrahám Vilmos, Blaj 1 (Balázstalke). 8431

Házvezetőt keresek háromtagú családhoz, ki kóser főzést is önállóan vállalja. Fényképes, bizonyítványos ajánlatok Hirsch Testvérek, Deva címre küldendők. 8438

HUNWALD

Str. Vlaahja (volt Bolyai-u.) 3. Telefon 147.

Üveg-siszolda és tügyár táblagyártás és üvegezési vállalat. Hibás útkörök újrafoncsorozása 1007.

Zsidó fiatalember kosztot és lakást kaphat Egyetem-n. 5., ajtó 8.

Mérlegképes könyve 5 több évi gyakorlatat, teljes n jértas szeszgyár körüli tündökben, lisörgyártásban, azonnaira állást keres. Megkeresések "Abszolút megbízható" jellegével kiadó továbbit. 8404

Szoba, irodának butorozva, felszerelt telefonnal, belvárosban, kitünő helyen kiadó. Értekezni a kiadóban.

Név-jegyeket,

születési, elfjegyzési, esküvői kártyákat és mindenféle mulatsági meghívókat legszebb kivitelben készít a **Kadima-nyomda Cluj**

Préselt szénát lovaknak valót vesz M. Tischler & Comp. Zeb-áki osztály, Cluj, Str. Memorandului 8.

Uj! Kisiparosok Uj! butorlerakata

Cluj-Kolozsvár, Calea Regele Ferdinand 63. (volt Ferencz József ut). Allandóan raktáron modern és olcsó

butor berendezések

Terv után vállalunk és terveztetünk.

Sörlefejtő készülék

4 és 6 csapos,

valamint ezek alkatrészei állandóan kaphatók a

Banca Industrială și Comercială

CLUJ, Strada Gen. Neculcea

No 2. Renner-palota

Kérjen árjegyzéket

Mindenütt kaphatók

Ursus Extra világos és Hercules dupla maláta barna kolozsvári sörkülönlegességek

Ursus - Czelli sörfőzde Kolozsvár

Berinderi

Királyi udv. szállító

Selídmulhatatlan csokoládé és bonbon

DÉRI LAJOS süzöcmester

Str. Memorandului (v. Unió-u.) 3. Telefon 12-12

Dusan felszerelt raktárában az idő előrehaladottsága miatt

mélyen leszállított árak!

Lloyd 2939

Pályázat

Az Izr. Hi község Sannicolaulmare (Nagy-szentmiklós) pályázatot hirdet az ur sedsten év előimádkzó-metezői állásra. Az illetőtől megkívánjuk, hogy שרי and מדה legyen. Az állás azonnal el foglaltató. Fizetés meg egyezés szerint. Pályázatok elűirt elnökséghez itőzendők.

Izr Hitközség Elnöksége
Sannicolaulmare (jud. Torontal)

131-924 sz.

Pályázati hirdetmény

A targumusi (marosvásárhelyi) orth. aut. izr. hitközség a megűresedett **titkári** állásra eennel pályázatot hirdet.

Pályázhatnak azon román állampolgárok, kik hitközségi ügyűzlemben kellő jártassággal és magyar, német, héber nyelvet u y szóba, miat írásban tőkéltesen bírják és perfekt könyvelők.

Javadalmazás — mellé jövedel. mmei együtt — körültelet 6000 l-j havonta.

Román nyelvű ismerettel bírók előnyben részesülnek. Pályázatok a családi állapot és a családtagok számának feltűntetésével az elnökséghez nyújtandók be.

Targumusi, 1925 január 5.

P. **neih Móes,**
h. titkár

Mandl Mór,
bíró, elnök

Utazó kereskedő,

representáló és diszponáló-képes, a román, magyar és német nyelvekben teljesen perfekt, ki még a

békeidőben 20 évig Erdélyben utazott

és az élite verőknél — textilszakma kivételével — legjobban van bevezetve, fenti rayonra esetleg csak Bihar, Szilagy, Szatmár, Szolnok-Doboka és Beszterce-Naszód megyék területére

képviselőket keres.

Fix utazói állást is elfogad. Csakis elsőrendű és szállítóképes cégek b. ajánlatát kérem „Agilis utazó 48” elűgere Rudolf Mosse hirdetési vállalatához Oradea-Mare. Rbor 1029-a

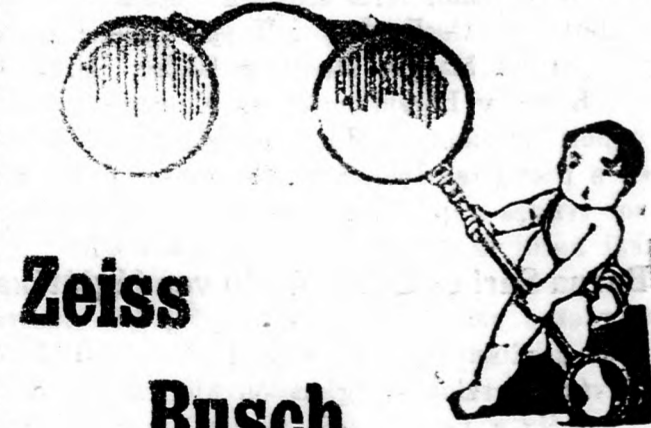
Kérje mindentűt a világhírű

HORNIMAN angol teát

Vezérképviselőt és főraktár

Otto & Alfred Herzog

Bukaresti, Calea Vacaresti 4.

Zeiss

Busch

Rodenstock

Szeművegkülönlegességek

KUN MÁTYÁS FIA

1876 óta fennálló üzletében,
Cluj, Calea Victoriei No. 2.

orvosi rendelés, minta vagy választás szerint kaphatók

GALVANI

A LEGJOBB ELEM

Gyártja: GALVANI-gyár Timisoara

Szerkesztőség hivatal és n Cluj-Kolozsvár, L. Pop. (Brassai) Telefon: Szerkesztőség és kiadóhivatal 2s. N. Sz. — A kéziratok kiadásig szerkesztőséghez küldendők. Kéziratok adánk v

1925 január

Tudom.

Seipel volt lamok képviselő előadást annak a jel máz a nem k lektueljeit is eljutott addig világ közvélemén Barmenyire kancellár elő megállapításai huzódik meg. többé kétség politikai egyrithatja le az oly módon, hogy ha török rára teszi azt.

Seipel kan ségi kérdés eg érdekelte állat ahelyett, hogy resnek megold magaslalon álltesen igaza akkor, ha Európa képen kisebb élén hozzá has képzett állami studio bírlná domány objek kijáró jogoka azonban, mig ennek éppen kisebbségnek politikai frontot ségi oldalról j tikáját kivédh valósággal me mánnyosság sz gait. Azonb többségi olda nézik vergődé tatott harcait.

Seipel kan ban egyhelyű ságra, hogy gét az a felfozeti kisebbsé méletének füg el nemzeti k hogy a nemzék a nemzet eszmény az minden nem letét kielégítő Ez a felfog látszólagos el éppen a nemze meg a nemze

Seipel ez nem érdekel ségi államok ség gondolata amikor tulzot sukban a kis keznek kiht körűlmény bí államférfiaba dóság a kiselpon való elb ha tudomány gen rá kellett egyszerű igaz tén belül élő kulturális er lat bátyáit az állam szolg dekeit szolgál Bizonyos, megerősödés